

דברי בני ישראל

אצרות דעת, נספי חיוזק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

כיצד נחנך את ילדינו לאמונה וביטחון?

תשובה ברורה ומעשית, מחולקת לב' חלקים!

מיוחד לרגל יום ערב ר"ח סיון – יום המסוגל לתפילה על חינוך הילדים, וכהכנה לקבלת התורה!

חלק א'

הרמב"ם כתב בפירושו המשניות (ברכות פ"ט) שיעקר מה שצריך לחנך הוא לאמונה ובטחון. והאמת שהוא יסוד פשוט כי התורה והמצוות הרי מיועדות לחזק את האדם יותר ויותר באמונה ובטחון, ואם כן כשמחנכים בוודאי צריך לחנך לאמונה ובטחון שהם הנקודה העיקרית. כשמחנכים את הבנים לתורה, הלא רוצים שהתורה תביא אותם לקרבת אלוקים, כשמחנכים אותם לכיבוד אב ואם, הלא רוצים שמתוך כך יזכרו מי ברא אותם ויכירו טוב להקב"ה שברא אותם, וכך כשמחנכים אותם בכל שאר המצוות, כל עבודת החינוך היא להרגיל את הילדים לגדול עם אמונה ובטחון בה'.

ואמנם בזה יש דבר מעניין, הלא כל אחד יודע שכשמחנכים אין מחנכים על ידי דיבור, אלא על ידי עשייה, וכפי שאומרים תדיר בכל דרשה של חינוך: ילדים עושים מה שהם רואים שהוריהם עושים ולא מה שהוריהם אומרים להם לעשות, והדברים עתיקים. אולם כשעוסקים באמונה ובטחון, המציאות שונה, שהרי האמונה היא דבר עמוק שבלב, והבטחון הוא עוד יותר עמוק שהאדם נשען לחלוטין על הקב"ה, ובכך מי יכול לדעת את האמת בזה, והרי זה טמון עמוק בנפש, ואיך יוכלו הילדים לדעת שהאמונה והבטחון קיימים אצל הוריהם?

אמנם כן, הדברים פשוטים שמדברים על אמונה ובטחון, זהו מה שהיהודי עושה, ובוודאי צריך לעשות זאת, וכבר הסמיכו זאת הצדיקים על הפסוק "האמנתי כי אדבר", ככל שמוסיפים לדבר דיבורי אמונה ובטחון, האמונה והבטחון הולכים ומתחזקים, וכן הוא לפי הכלל שהאדם נפעל לפי פעולותיו, הוא מדבר ובסוף זה משפיע על לבו. אך כשמגיע אל הנקודה של האמונה והבטחון, האם האדם מאמין באמת, האם הוא בוטח בהקב"ה באמת, הלא זהו בינו לבין קונו ואיך יוכלו ההורים לחנך את בניהם לנקודה זו? על ידי דיבור? על ידי שיאמרו להם שצריך להישען על ה' הרי דבר זה לא יביא באמת את התוצאות הרצויות!

הרבותונות

הקב"ה אינו צריך שנעזור לו בחינוך הבנים. כמו שאינו צריך שנעזור לו להביא כסף ולחם לפרנס את המשפחה, והרי אשתך ובניך קרובים אל הקב"ה בדיוק כמוך והקב"ה דואג להם כמו שהוא דואג לך ואינו צריך שתצא לעבוד שמונה שעות ביום כדי להביא להם לחם, אלא שהקב"ה רצה שהאדם עצמו יתעלה על ידי כן, שיתהפך לאיש אחר, שיתהפך לנותן ושיישאר יהודי כשר וירא שמים גם במקום עבודתו כשמדמנים לפניו נסיונות!

כמו כן ממש לא צוה לנו הקב"ה להנך בנינו כי אחרת מי יחנך את הדור החדש. הקב"ה יש לו את הדרך לחנך הדור החדש. הוא צוה אותנו לחנכם מפני שהוא רוצה שאנו נתעלה ונתקרב אליו, ואם כן אמר לנו כך: אתה רוצה לחנך לאמונה ובטחון? אין לך דרך אחרת. זה עבודת רב אק תמסור את עצמך כלייל אלי. ואמנם זה יקח זמן, זה הולך לאט, ולכן הקב"ה נתן לאדם אריכות ימים ושנים, עוד מעט ועוד מעט, אין לזה גבול!

הבליים! זה תופס מקום אצלך? זה נחשב אצלך כסיבה שעליה תבסס את החלטתך? איך אתה חושב בכלל?
בעל הבטחון חושב באופן אחר בכל דבר, עד כדי כך שיכול להיווצר מצב שקשה לו להידבר עם בני אדם ואפילו בני אדם חשובים, כי הווא אינו באותה רמה, אתה יש לך את השיקולים שלך, ובעיני נראה שכל ההחלטות וכל העניינים צריכים להתקבל על פי שיקולים אחרים לגמרי. זוהי הנקודה, מהלך מחשבתו של בעל הבטחון משתנה לגמרי בכל העניינים.

הנה הכל יודעים ומכירים את דברי הרמב"ן בספרו האמונה והבטחון, שהאמונה היא העץ והבטחון הוא הפרי היוצא מן העץ, כי מי שמאמין באמת, בא כתוצאה מכך לבטחון. וכפי שבענין האמונה מבין כל אחד שמצותה כל היום, ואין רגע אחד שהוא יכול לומר עכשיו לא, במשך עשרים וארבע שעות הוא זוכר וחושב שהקב"ה מנהל את העולם ומשגיח על כל דבר בהשגחה פרטית, כך הבטחון שהוא תוצאת האמונה עוטף את האדם בכל רגע ורגע!

ונתן לנו את תורתו, למה?

וכשהאדם מבין זאת, הוא מבין עוד דבר, שכאשר הקב"ה קיבץ את בני ישראל למרגלות הר סיני ונתן להם את תורתו, לא התכוון שימשיכו לחיות כדרכם של כל באי העולם וישלבו את התורה בתוך חייהם, כי הנה מי שאינו מתבונן יכול להעלות בדעתו שכן הוא, הגוי חי את חייו, הוא קם בבוקר, הולך לעבודתו, יש לו משפחה, ולעומתו היהודי אף הוא חי כך, אלא שהוא מוסיף דברים רבים כדי להיות יהודי, לפני שהוא הולך לעבודתו הוא מתפלל, מתפלל כדבעי עם כל ההלכות והדקדוקים, וכשהוא אוכל, הוא מברך תחילה וסוף, ואף בעסקיו הוא מתנהג כראוי ואינו מרמה אנשים ח"ו כי הוא יהודי כשר וירא שמים, וכשהוא חוזר לביתו, הוא נושא בעול עם בני הבית ונותן מה שיכול, ואח"כ הוא הולך לקביעות העתים שלו, הוא מתפלל מנחה במנין וערבית במנין וק"ש שעל המיטה.

הן סדר היום כזה הוא הדבר המבורך ביותר שיכול להיות, אבל אם כל זה רק ניתוסף על סדר היום ולא נשתנה בפנים לשנות את מהלך מחשבתו - כאילו כל העולם נוסע על נתיב אחד והוא נוסע על נתיב אחר לגמרי - אם האדם אינו קולט שהקב"ה נתן לנו את תורתו בהר סיני כדי שניסע על נתיב אחר לגמרי, הרי הוא מפסיד את נשמת היהדות. שכן על המצוות שהוא עושה אמנם יקבל כי אין הקב"ה מקפח שכן כל בריה, אבל כמה גדולה יהיה צער אכזבתו כאשר ישמע שהפסיד את נשמת היהדות.

היהדות ניתנה כדי להגיע לקרבת אלוקים, וכדי לשנות את מהלך מחשבתו של האדם - מה חשוב לך ומה אין חשוב לך? מה שאיפה שלך? לאן אתה רוצה להגיע? היהודי הוא מהות אחרת לגמרי. זהו היסוד של אמונה ובטחון שמדבר אל מוח האדם, אל המציאות הבונה את האדם, לא אל מעשיו. מעשים, הרי הוא יכול לעשות מעשים הרבה, כגון גמילות חסד וכו'. אמונה ובטחון משנה את עצם האדם - לאן הוא רוצה להגיע, לאן הוא שואף, מה היעד שלו.

כתלמיד חולק על רב

בווידיאו הגדול לרבינו ניסים שאומרים בתפילת יו"כ קטן יש כמה שורות שמבטאים דבר זה באופן נפלא, כה נאמר שם: "במה אקדם או מה רפואה אבקש, כבן סורר ומורה הייתי, כעבד מורד על אדוני, כתלמיד חולק על רבו, את אשר טהרת טמאתי ואשר טמאת אסרתי, את אשר התרת אסרתי ואשר אסרת התרתי, את אשר אהבת שנאתי ואשר שנאת אהבתי, את אשר הקלת החמרתי ואשר החמרת הקלת, את אשר קרבתי ריחקתי ואשר ריחקת קרבתי".

והנה כשמתבוננים בזה מתעורר דבר פלא, האדם יכול להתודות על שנכשל בעבירות, הדבר מובן, וכל אחד הלא מכיר את ההרגשה, נכשלת, הייתי צריך להיזהר יותר, לא עשיתי את מה שהייתי צריך לעשות וכו' אבל איזה מין יודי הוא שהאדם אומר אני מרגיש כתלמיד חולק על רבו? מי הוא זה שמרגיש הרגשה כזו? אני מרגיש שהייתי כתלמיד חולק על רבו?! לא חלקתי, אני פשוט נמצא בזה העולם ויש לי גוף ויש לי מצבים שונים בחיי ולא הכל היה כפי שהיה צריך להיות. כל יהודי עומד ואומר ניהלתי מושב בית דין ובכל מקום שהקב"ה

אמר טהור אני אמרתי טמא, בכל מקום שאמר אסור אני אמרתי מותר. היש אדם מן הישוב שמרגיש שזה מספר את הסיפור שלו?!

התשובה היא שווידי זה הוא על מהלך המחשבה של האדם. האדם אומר: אין זה רק שזה לא היה כשורה וזה לא היה כשורה, אלא מתבייש אני לומר שמהלך מחשבתו של הקב"ה הוא באופן אחד ולא תמיד אני חושב כך, פעמים הרבה אני חושב אחרת לגמרי. דוגמא לדבר: כשאני צריך לסגור שידוך ואני צריך לחשוב למה כן ולמה לא, הגם שיתכן שבסוף הגעתי למסקנה הנכונה לסגור את השידוך כפי רצון הקב"ה, מכל מקום סיבותיו של הקב"ה היו אחרות משלי, כי החשבונות שלי היו שטויות והבלים. הקב"ה מדבר בענין מה צריך להיות בראש מעייני האדם מה צריכה להיות צורתו, ואני איני במקום ההוא כלל, אני מרגיש שאצלי חשובים דברים אחרים. האדם מתוודה שלא שינה את מהלך מחשבתו מספיק, לא ביטל את עצמו מספיק להתחיל לנסוע על הנתיב האחר, לא על הנתיב שאומות העולם נוסעים בו.

הפוך לבעל ביטחון - והדברים יתחלפו!

ומעתה לענין השאלה ששאלנו איך נוכל לחנך את הילדים לאמונה ובטחון הפנימיים, איך יראו את הדוגמא האישית אצל הוריהם, עד שיוכלו לומר אבינו הוא איש מאמין, אבינו הוא בעל בטחון. הרי אפילו הוא מתחזק במצבים קשים, מהיכי תיתי שזה אמת ושזה עמוק בלב. מהלך הדברים הוא שמי שהוא באמת בעל בטחון, פירושו של דבר שמהלך מחשבתו נשתנה. מגיע זמן שכל אחד יכול לראות עליו בחוש שאינו נוסע כאן בכלל. האיש כבר חושב אחרת. פעם כשהיה צעיר לימים הוא היה חושב כך, אז היה מעניין אותו מה הוא אומר ומה פלוני אומר, אך היום כל זה אינו מעניין אותו. והיות שהאמונה והבטחון משנים את מהלך מחשבתו של האדם לגמרי, בוודאי הילדים מרגישים זאת, שהרי הבית נהפך לבית אחר, לבית שמעניין אותו דברים אחרים לגמרי.

זוהי תחילת התשובה איך הקב"ה רצה שנחנך את בנינו באמונה ובטחון. וצריך לזכור שכל המצוות ובכללן מצוות החינוך ניתנו לנו רק לתועלתנו. הקב"ה אינו צריך שנגזור לו בחינוך הבנים. כמו שאינו צריך שנגזור לו להביא כסף ולחם לפרנס את המשפחה, והרי אשתך ובניך קרובים אל הקב"ה בדיוק כמוך והקב"ה דואג להם כמו שהוא דואג לך ואינו צריך שתצא לעבוד שמונה שעות

ביום כדי להביא להם לחם, אלא שהקב"ה רצה שהאדם עצמו יתעלה על ידי כן, שיתהפך לאיש אחר, שיתהפך לנותן ושיישאר יהודי כשר וירא שמים גם במקום עבודתו כשמזדמנים לפניו נסיונות. כמו כן ממש לא צוה לנו הקב"ה לחנך בנינו כי אחרת מי יחנך את הדור החדש. הקב"ה יש לו את הדרך לחנך הדור החדש. הוא צוה אותנו לחנכם מפני שהוא רוצה שאנו נתעלה ונתקרב אליו, ואם כן אמר לנו כך: אתה רוצה לחנך לאמונה ובטחון? אין לך דרך אחרת. זה יעבוד רק אם תמסור את עצמך כליל אליו. ואמנם זה יקח זמן, זה הולך לאט, ולכן הקב"ה נותן לאדם אריכות ימים ושנים, עוד מעט ועוד מעט, אין לזה גבול.

זה דורש מחיר

אבל זה דורש מחיר. יש אנשים שאף פעם אינם רוצים ללכת את הדרך הארוכה, ולכן הם מציעים תמיד סכום כסף כדי לקבל את מה שרוצים בדרך הקצרה. אולם יש דברים שאי אפשר לקבל בדרך הקצרה אף לא תמורת מיליון דולר, ואחד מהם הוא החינוך לאמונה ובטחון. אתה רוצה לחנך לאמונה ובטחון? עליך להשתנות לגמרי ורק כך בניך יתחנכו לאמונה ובטחון. ואם האדם אינו מוכן ללכת בדרך ארוכה זו, הרי אינו עובד ה' באמת. יש לו אמנם הארות של בטחון מפעם לפעם, הוא קצת מאמין, אבל כדי שבטחונו יעלה על גדותיו ויהיה כטופח על מנת להטפח עליו להשתנות לאיש אחר, ועל זה עובדים כל החיים. והחדשות הטובות הן שזו הערובה הבטוחה ביותר שלא יבזבז את שנות חייו לריק. הטרגדיה הקשה ביותר היא כאשר האדם חי את חייו ומגלה בסוף שהפסיד את המטרה. איך יכולה להיות טרגדיה קשה מזו אם נודע לו שכל יגיעתו במשך כל ימיו היתה לריק? מאוד כואב הוא דבר כזה, ולכן זיכנו הקב"ה... הן בכל עת הוא עוזר לנו בזה, הוא שולח לנו סימנים וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ה' א) הוראה יסורין באין עליו יפספש במעשיו, אך אחת מהמתנות היקרות ביותר בענין זה, הוא מצות חינוך הבנים, כי כשיבוא לחנכם לאמונה ובטחון, יידרש ממנו לא רק לדבר באופן אחר ולא רק להתחזק בעת צרה, אם כי גם זה נחוץ מאוד, אבל זה רק ההתחלה ולא מה שיעלה על הגדות, אלא יידרש ממנו לשנות לגמרי את מהלך מחשבתו!

כיצד נעשה זאת? במה נשנה את מחשבתנו?

פרטים נוספים ותשובה ברורה במאמר הבא, במסגרת!

מה בין יהודי לגוי? 'להיות איש מוצלח' היא שאיפה מוצדקת?

אלו הם שלושה הדברים שהגוי מבקש כל היום כולו (ובאמת כל נפש ביוסוד מבקשת אותם) סיפוק כבוד ותענוגים, ובשביל זה הוא פועל, הוא משקיע בזה יומם ולילה ומוכן להקריב את כל משפחתו על אשתו וילדיו, כי זהו הנקודה שבשבילה הוא חי, ובשביל הנקודה הוא מוכן לשלם מחיר ככל אשר ישיתו עליו.

לא ללכת בעקבות הגוי

הטעות הגדולה ביותר שהיהודי יכול לעשות, הוא לקחת סדר חיים כזה ולשבץ בהם דברים רוחניים רק משום שאין טעם, וכי הוא מחפש להיות בעל עבירה! וכי הוא מחפש לבקש כבוד של גוים! לא, חס ושלום! הוא אומר רצוני להיות מוצלח, אבל לא מה שנקרא מוצלח אצל הגויים אלא מה שנקרא מוצלח בקרב היהודים. מהלך מחשבה גויית הוא אשר כל יהודי צריך לעבוד לעקרו מן הלב.

שואלים את האדם לאן הוא רוצה להגיע, מה הוא אומר? 'רצוני להצליח, רצוני להיות עשיר גדול, ואעשה הכל באופנים יהודיים, אהיה תומך תורה נלהב...' רשמית זה נקרא לעלו נשמת אבי, אבל למעשה שמו מופיע גם כן וזה מעוצב עם לוגו מכובד. הוא מגדולי תומכי התורה.

מצליח, אבל זה מה שכל אחד מבקש. לאן הוא רוצה להגיע? למה הוא רוצה לעשות זאת? מה יהיה לו מזה? ובכן בעיקר יהיה לו מזה שלושה דברים. הראשון הוא ירגיש סיפוק, אני לא סתם עוד אחד שמתהלך בארץ, אני איש עסקים מפורסם. 'אינך יודע מי אני? לך תבדוק!' הוא מרגיש שבביל הסיפוק האישי שעשה משהו בעולם. זה לא חייב להיות גאון לבד, זה יכול להיות שהוא רוצה להרגיש סיפוק על ידי הקמת מערכות של חסד וכדו', אם כי בוודאי זה יבוא גם עם הרבה גאון שהרי הוא גוי.

הדבר השני הוא כבוד. הגוי אומר מפורש בלי שום בוששה שהוא מבקש כבוד, שהרי הוא צריך לנשום, והרי חוץ ממה שיש לו גוף, יש לו גם נפש, והנפש זקוקה לכבוד, וכיון שהוא מרגיש שנפשו זקוקה לכבוד, הוא מוכרח להיות מוצלח - אם לא אהיה מוצלח הרי אהיה שלימזל, איני מוכן להיות שלימזל, ולכן אני מוכן לעבוד קשה מאוד במשך שמונה עשרה שעות ביממה, וכך יהיה לי כבוד רב.

והדבר השלישי הוא תענוגים. הגוי רוצה ליהנות בזה העולם, וידוע לו שאם לא יהיה איש מצליח שזה כולל להגדיל את הונו, לא יוכל להרשות לעצמו לממש את תאוותיו.

חלק ב'

כאמור, הרי שלמצות חינוך הבנים, כשיבוא לחנכם לאמונה ובטחון, יידרש ממנו לא רק לדבר באופן אחר ולא רק להתחזק בעת צרה, אם כי גם זה נחוץ מאוד, אבל זה רק ההתחלה ולא מה שיעלה על הגדות, אלא יידרש ממנו לשנות לגמרי את מהלך מחשבתו.

קצת נבוא להציג ביתר בהירות את שני המהלכים הקיימים בעולם להתחללות על החיים, מהלך מחשבתו של הגוי לעומת מהלך מחשבתו של היהודי, וכך נוכל לראות את החילוק ביניהם.

מהלך מחשבתו של הגוי

נתחיל במהלך של אומות העולם, שהוא המהלך הרגיל של רוב בני העולם, הם נולדו כאן ומחפשים לעשות חיים ולהצליח. מה מחפש הגוי? ניקח את הגוי העדין ביותר ונחשוב מה הוא עושה כאן, לאן הוא מבקש להגיע? פשוט מאוד, הוא מבקש להיות איש מצליח. אצל כל אחד לפי סביבתו יש מדיים אחרים להצלחה ולמה שמכונה איש

וכשבא לענין השידוכים, הוא עושה את השידוכים הנאים ביותר עם בתים של תורה, והקב"ה מלא נחת ממנו. הרי את הכל הוא עושה לשמה בלי שום תערוכות סיגים, שהרי מה הקב"ה רוצה אם לא שיקומם דורות נאים ומבורכים. אין מילים עליו, הוא איש מצליח אמיתי, תורה וגדולה במקום אחד.

איזו קליפה היא זו! לא פלא הוא כאשר רואים אותו מתחיל ללכת אחר התענוגים. בהיתר גמור בוודאי. ובכן אדם זה הגיע לשאיפתו, הוא מרגיש סיפוק, יש לו כבוד לרוב (עלפי כך הוא סבור...) ויש לו תענוגים, הוא נתן לעצמו דרוו. בוודאי, רק לכבוד שבת ולכבוד יו"ט ורק בסעודת סיום ובשמחת נישואין. עכ"פ הענינים זורמים.

נעבור לעוד מדרגה (אם כי בלתי נעים לדבר מזה, אבל מה נעשה שכן נוכל להציג ביתר בהירות את מהלך המחשבה הגיית): לא רק שיש אצלו תורה וגדולה, לא רק שהוא איש מצליח ובשמחת הבר מצוה לבנו היה סיום גדול של ששה סדרי משנה, יש לו עוד מעלה אחת והיא שיש לו אמונה ובטחון ושם שמים שגור על פיו...

ב'

בעל בטחון קשור לקב"ה רבד!

צריך להבין את הנקודה, כאשר האדם רוצה לחנך את בניו לאמונה ובטחון אשר בשביל זה צריך שיהיה האמונה והבטחון אצלו טופח על מנת להטפית. לא יתכן שתהיה שאיפתו להיות 'מוצלח', זאת למרות שכאשר יהיו לו תאוונות בדרך להצלחה, יחזק את עצמו באמונה ובטחון, ויאמר לעצמו: תראו שהקב"ה יעזור לי. הרי צדיקים אמרו "חשוב טוב" - יהיה טוב, ואני עושה את זה.

כשהאדם משתמש במהלך מחשבה זה, אע"פ שהוא מתחזק באמונה ובטחון, הרי הוא נוסע עדיין על הנתיב הישן, כי סוף כל סוף סיפוקו בא לו מהרגשת כוחי ועוצם ידי ולא מקרבת אלוקים. מי שהוא בעל בטחון, הקשר שלו עם הקב"ה חזק כל כך, שהוא כל כך מרומם ואין חסר לו כלום. בחור בישיבה שמנסה לקבל מחבריו חפניים גדושים של תשומת לב, הלא סימן הוא שאינו מקבל אותה ממקום אחר. כמו כן אם האדם עדיין זקוק לסיפוק חיצוני, סימן הוא שהקשר שלו עם הקב"ה אינו כל כך חזק. מי שהקשר שלו עם הקב"ה חזק ומרגיש תלוי בו ורואה אין שהקב"ה מקבל את תפילותיו ושאיפתו להגיע לאן שהיהודי צריך להגיע, אינו צריך מאומה. יש לו סיפוק באופן המושלם ביותר. הוא אינו רעב לכבוד.

בעל הביטחון אינו רעב!

יש שמכבדים את האדם בקערה מלאה מאכלי מלכים, והוא מסרב לאכול - 'הלך בסדר, איני צריך'. מפצירים בו שוב ושוב והוא נותר בסירובו. לאנשים מן הצד נדמה שהוא בעל מדרגה גדולה, מסתמא הוא מתענה שני וחמישי. פעמים הרבה אין צריך להגיע לזה, יתכן שהוא פשוט כבר אכל ארוחת ערב ואינו רעב. הוא אינו רעב, תאמינו לו. כמו כן בעניינו, רואים אחד שמכבדים אותו ואינו צריך. מתחילים לחשוב איך הוא הגיע למדרגה כזו שהכבוד אינו מדבר אליו, אולי הוא התענה ארבעים תעניות, אולי זכה לגילוי אליהו. לא ולא, הוא פשוט אינו רעב. הוא מחזיק אצלו תמיד ספר תהלים קטן ושופך לבו תמיד בפני קונו שיאיר לו ללכת בדרך הנכונה, ומתוך כך הוא נעשה מלא סיפוק. אתה שואל איך יש לו סיפוק, איזו שאלה היא? אם אחד למד שתי דפים גפ"ת בעיון, וכי שאלה היא איך יש לו סיפוק? אם לומדים ברציפות נעשים מלאים סיפוק ושמחה. כן הוא הדבר לענין בטחון.

ואז מתחיל האדם לחשוב למה אני צריך לחיות בכלל חיים של 'איש מצליח' איני זקוק לזה. למה צריכים אנשים לדעת מה אני עושה בכלל? ואז הוא מחנך גם את בניו באופן זה ואינו עושה רעש גדול כאשר אחד מבניו סיים ששה סדרי משנה שכל העולם יידע. פעמים הרבה האב עושה חשבון שהוא רוצה לחזק את בנו. יש בזה מן האמת, שהרי ילד הוא וצריך ליתן לו להרגיש טוב לפי מדרגתו, אבל צריך להזהר, לפעמים יש שהילד צמא ומה שהוא צריך הוא כוס מים, ובמקום להביא לו כוס מים,

מביאים לו משאית עם משקאות מתוקים. הירגע נא! הוא צריך כוס מים, תביא לו כוס מים. אתה רוצה שבנך ירגיש, בשביל אתה צריך ליתן לו כבוד כזה שכל בני העיר ידברו עליו?! לזה היה צריך?! הלא אתה משחית את נפשו! זה נקרא חינוך לאמונה ובטחון! הלא אתה מעורר לו את רעבונו ואח"כ כשהילד ירצה לעשות שינוי, לא יוכל, כי כבר התרגל שאלו הם הדברים שמשיביעים את רעבונו!

למה אני צריך לחיות בכלל חיים של 'איש מצליח'? למה צריכים אנשים לדעת מה אני עושה בכלל?

ג'

לעשות הכול להיות 'איש מוצלח', האם שווה הדבר?

היצר הרע הזה נמצא בכל תחום מתחומי החיים שלנו, ברם כשמתבוננים, הלא הצדיקים היו משקיעים הרבה כל כך בענין ההתבדלות מן הרע, התבדלות מכוונות הטומאה, מהגויים ומהשקפתם. שלא להתחזק אחר מעשיהם ושלא להתלבש בלבושם, אבל העיקר של היהודי הוא מהלך חשיבתו. זהו העיקר, שהרי הנשמה שוכנת במוח. צריך בזה התבדלות מוחלטת. אמנם אנו צריכים לעבוד על זה, אין אנו מרמים את עצמנו לחשוב שכבר הגענו לשם, אבל אנו צריכים בהירות להסתכל על הדבר ולומר: 'לא, לא, איני הולך לעשות דברים כאלה, איני רוצה שאנשים ידברו, איני צריך שאנשים יידעו'.

לפעמים אנשים מצטדקים לאמור שטוב שאנשים יידעו שתרמו מכסף, כי כך ילמדו מהם. נניח שהצדק אתך, אבל מה אתה מקריב בשביל זה? הלא אתה מקריב את יהדותך! האדם נוסע על הכביש ואומר: ידע אני שאני צריך להגיע לשם בשעה תשע ואני מסתפק אם לעצור למלאות דלק אם לאו. בסוף הוא עוצר, ממלא דלק, ולמעשה הגיע בגלל זה באיחור של ארבע דקות. לא היה לו נעים כל כך, אבל הוא הסתדר. כזאת אפשר עדיין לשמוע, וכמו כן בהידות, יש לפעמים שהאדם לא נהג את החומרא הגדולה ביותר, יקח לו יותר זמן להגיע, אבל יגיע. אך יש מי שמסתובב ונוסע בכיוון ההפוך לגמרי, הרי הוא לא יגיע לעולם.

צריך שיהיה ברור, מי שמהלך מחשבתו פועל להגיע אל התואר 'איש מוצלח', אינו נוסע בכיוון הנכון. זה לא ענין של מדרגה או הידור. הוא פשוט נוסע בכיוון ההפוך! ואכן זה דורש מחיר, כי על האדם הבא לעבוד עבודה זו לעקור כל מחשבה שנשתרשה בו. הקב"ה נתן לנו את התורה והמצוות מפני שרצה שנתחיל לחשוב לפי מהלך מרומם, לפני כל החלטה נחשוב מה הקב"ה רוצה, זה כן השתדלות או לא השתדלות? הביטול לרצון ה'. זוהי תכלית התורה והמצוות! התבטלות מוחלטת!

ד'

חינוך - מלאכת מחשבת

וכאן אנו מגיעים אל חינוך הבנים. כאשר האדם חושב בדרך הנכונה, הרי הוא מרגיל את עצמו שלא יהיה אכפת

לו מה שאחרים אומרים או חושבים, צריך לעשות מה שנוכח, צריך לעבוד את ה', אני מדבר אתך, אני קרוב אליך. בשביל זה באתי לעולם. היהודי לא בא לעולם כדי להיות מוצלח. הוא הגיע לעולם כדי לבנות את הקשר שלו עם הקב"ה. הורידו את הנשמה לעולם החושך, ועכשיו בתוך החושך צריך האדם לעבוד את השי"ת יותר ויותר. מי שיש לו נסיון ויודע שכאן הוא יכול להגיע לשברון לב ולמעט קרבת אלוקים, הרי הוא יודע שעכשיו מתקיימת התכלית. הוא יודע שמעט בושא רק תקרב אותו אל המטרה, וממילא אם הזדמנה לו מעט בושא, אין הוא צריך למצוא באיזה ספר דבר חיזוק, אלא הוא קולט במהותו מאחר שהוא נמצא על הנתיב הנכון, שזה למעשה יועיל לו להגיע, שהרי הוא צריך להגיע לקרבת אלוקים - אוהו, זה טוב, זה ממרק אותי. הוא מבין זאת, הוא אינו צריך שיבוא משהו ויעתיק לו לשון שמצא באיזה ספר. הוא מבין שזה יקרב אותו אל הקב"ה, וממילא הוא מבין שהקב"ה עושה לו רק טוב.

אך כשהאדם שואף להיות מוצלח, כשיבוא לו איהו נסיון שעלול למוטט את הצלחתו - 'כל העיר הולך לדבר עלי, לא אוכל לעשות שידוכים, צרות צרורות יהיו לי, אם יבוא אליו אחד ויאמר לו 'בטחון' פירושו שהאדם מאמין שהקב"ה עושה זאת ושהוא לטובה, יוכל הלה להכות עליו עם פטיש כדי להכניס לו דברים אלו בראש, וללא הועיל, כי איך יוכל להאמין שהוא לטובה והרי הוא רואה שאינו כן. וכבר ראיתי אחד מסתכל עלי, ואני יודע בוודאות שהפסדתי משרה פלונית כי פלוני דיבר עלי. אולי יתחזק לרבע שעה, לא יותר. הסתכל על השעון, לא יעבור חצי שעה ותראה שכבר הספיק לדבר על כמה וכמה בני אדם. הוא כל כך ברוגז, כל כך שבור ורצוף. הוא מאמין שזה לטובה, אבל כמה זמן זה יכול להחזיק מעמד?

אבל אם האדם מכוון להגיע לקרבת אלוקים, הלא הוא מבין מעצמו שזה מועיל לו. בוודאי קשה לו, שהרי הוא בשר דום. אבל הוא מבין, זה עמוק אצלו, משום שהורגל כבר בזה. הוא הרי מחפש להגיע. ואם כן הוא יכול לעכל את זה, הוא יכול להאמין שזה טוב כי הוא מרגיש שזה טוב. וכך הוא אצלו בכל מיני הנסיונות. הוא אינו צריך להתחזק בביטויים השגורים: 'איננו מבינים חשבונות זה שמים, איננו יכולים להבין חשבונות שמים', ובוודאי זה טוב. אך אנו רואים אנשים הרבה כל כך שדיבורים אלו אינם משפיעים עליהם כלל. אך מי ששרוי בחיים כאלה של חיפוש קרבת אלוקים, זה נכנס אצלו. יתכן שקשה לו, אבל זה נכנס והוא מתמלא שמחה, שהרי הוא רואה - בתחילה הייתי במדרגה אחת של קרבת אלוקים ועכשיו עליתי למדרגה נוספת. הוא מרגיש שהוא הולך בדרך הנכונה ורואה שכל הנסיונות מועילים לו.

ה'

בשמחה!

אי אפשר לרמות בענין זה. זה קשה מדי. אינו שייך. הנסיונות קשים מדי עד שיוכל האדם להיות בדרך הבטחית נכונה ושלא יעניין אותו כלום. אי אפשר ואפילו אם יזכור מילים של בטחון. העצה היחידה היא להסתובב, והילדים רואים זאת ומרגישים זאת.

עבודה גדולה היא ורצון הקב"ה שנחיה כן, והילדים מרגישים זאת כי הם רואים את השמחה. הילדים רואים לא אם מתחזקים בעת נסיון, אלא האם החיזוק מחזיק ימים ושבויות. זה קשה, נסיונות רבים קשים מאוד, אבל הם רואים עד כמה הבטחון אמיתי. אם הם רואים שהוריהם זורקים מילים של בטחון, אך בד בבד פוערים פיהם על פלוני ועל פלוני ומדברים עליהם רעות ברתחת דמם, הם מבינים שאין זה אמיתי. ומול זה לא אפשר לעשות מאומה, כי כל החיזוק שבעולם, לא יוכלו להפוך לקנין אמיתי בלב אילו האדם אינו משתנה, וזה מה שהקב"ה רוצה, זוהי הדרך הנכונה שהיהודי חי, והקב"ה משלם שכר רב על זה, וכמו שנאמר על אברהם "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה". הקב"ה אומר: אני זוכר זאת. אני הולך להטיב לו כי הלך עמי, הוא לא הלך בדרך העקומה, הוא הלך בדרך הישרה, בדרך המובילה לקרבת אלוקים.

יסוד שביסוד

בטחנו ומידת קדושתו של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זיע"א
(נפתל לגני מרומים כ"ו אייר התש"ה)

הבנה קודם המעשה

ביטוי קודש יצא מפי זקנו אבי שושלתא דדהבא - רבי יחיאל מיכל המגיד הקדוש מזלאטשוב זיע"א: "מעודי לא היה דבר שהייתי זקוק לו ולא הגיע לידי". והטעמים: "כי כל עוד לא הגיע הדבר לידי, סימן הוא שעדיין לא הייתי זקוק לו".

מהלך נפלא הוא כמו גם עבודה המוטלת על האדם, להשריש בלבו ההכרה, שאם הדבר שנדמה לו שהוא זקוק לו אינו נמצא אצלו, סימן הוא שאינו זקוק לו, ומכיון שאינו זקוק לו, אין הוא רוצה אותו, כי למה ירצה דבר שאינו זקוק לו ושמא אם תמצא אצלו תהיה לו לרעה. מדרגה נפלאה של אמונה ובטחון!

הטיב נכדו הרה"ק מזוועהיל זיע"א לחיות על פי מהלך זה, כפי שהיה ניכר מכל תהלוכות חייו. וכך ביאר הוא עצמו לשון הפסוק בתהלים: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי". דוד המלך ע"ה ביקש שלעולם לא יתעורר בלבו לרדוף אחר הטוב והחסד הגשמי, אלא תמיד ישב על מקומו, ויאמין שמה שצריך להגיע אליו, ירדוף אחריו. וכשיראה שהטוב והחסד רודף אחריו, יבין מזה שבאמת הגיע למדרגת האמונה והבטחון, כי הוא הכלל, בדומה למה שאמרו חז"ל: כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודף אחריו.

זהו מידת יסוד שביסוד של צדיק קדוש זה, שלא לקחת מן העולם שום הנאה בעצמו, אלא להאמין באמונה שלימה, שכל הנאה שיצטרך לקבל, הקב"ה יתנה לו. כן אמר הרה"ק מזוועהיל זיע"א בשם זקנו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזוועהיל זיע"א, בן בנו של המגיד הקדוש מזלאטשוב זיע"א: "מתי אני יודע על דבר מסוים שאני זקוק לו? כשהקב"ה מזמיני לי. ולכן, כל עוד לא הגיע הדבר לידי, אין לי שום רצון להשיגו!"

כפי שביכלתו של אדם להרגיל את עצמו שלא לחמוד את מה שברשות חבירו, שהרי כך הזהירה התורה, כך יכול האדם להרגיל את עצמו שלא לרצות כלל את מה שעדיין לא הגיע לידי אע"פ שאינו ברשות חבירו, וכך היו צדיקים אלו מרגילים את עצמם שלא לרצות כלל שום דבר כל עוד לא הגיע לידיהם ממש.

מעשה

הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל שימש את הצדיק מזוועהיל ימים ולילות, וכך שאב מלא חפניים מקדושתו ולמד מדרכי עבודתו, עד שהגיע הוא עצמו למדרגות רמות ונשגבות בעבודת ה'. כשדיבר רבי אליהו על מדרגותיו, אמר: "הלא כל אחד יש לו איזה דבר שהוא נמשך אליו והוא עושה לו קורת רוח, וכשנדבר על אנשים מורמים מעם, יתבטא הדבר בדברים עדינים, כגון לראות את הנכדים או לגנן בכלי גנינה וכדומה.

הבנה למעשה

והנה עקבתי אחר הצדיק חודשים ושנים יום אחר יום, רציתי לראות ממה הוא נהנה ולאיהו דבר הוא נמשך, ולא מצאתי שום דבר כזה. כל דבר, כשהגיע אליו עשה את מה שצריך לעשות באותה שעה, ואם הרגיש שהקב"ה רוצה לתת לו, לקחו בשתי ידיים. אבל אם לא הגיע אליו, לא הושיט את ידיו ליטולו!"

מעשה

מלבושי הצדיק היו מוזנחים מאוד, כפי שאפשר לראות מהתמונות היחידות שלו. רבים היו מעירים לו שאין זה לפי כבודו ולא לפי כבוד החסידות, אך תמיד היה

מתחמק, כל פעם בתשובה אחרת. פעם אמר: "בעיני פלוני אין זה מוצא חן, בעיני זה מוצא חן".

דבר זה נבע אצלו ממה שלא קנה מעולם מלבושים חדשים, ורק אם נזדמן לו מלבוש חדש בביתו (שהרי כן היה ביתו רשות הרבים, וכל הארחי פרחו היו נכנסים ויוצאים שם ואוכלים ויושנים ועושים שם כבתוך ביתם), היה לובש.

הבנה למעשה

לגודל מדרגתו באמונה ובטחון, לא הושיט את ידו ליטול שום דבר בעצמו. וכך לא רצה ליקח שום דבר אשר יד נברא באמצע, כי אם מידו הרחבה והמלאה של השי"ת.

מעשה

אחד מאנשי ביתו סיפר שפעם קנה לצדיק נעליים חדשות שיחליפו את נעליו הישנות שהיו קרועות להחריד. בידעו שהצדיק לא ירצה לקחתן, חיפש איזו אמתלא להכריח את הצדיק לקחתן. מה עשה? כשהצדיק ירד לטבול במקוה, הלך הוא והחביא את נעליו הישנות. כשעלה הצדיק מן המקוה, וראה כי נעליו אינן אתו, התחיל לצאת החוצה ללא נעליים לרגלו.

הבנה למעשה

אז ניגש אליו ואמר לו: "אם הרבי זקוק לנעליים, הנה יש אתי נעליים מיותרות". וכך נעל הצדיק את הנעליים ללא אומר וללא דברים.

וכן היה הצדיק מצמצם מאוד במאכליו ובכלי הבית. הוא היה אוכל את המזון הפשוט ביותר ורק כדי חייו, כי סבר שמה שנשאר לו יותר מכדי חייו, אין הקב"ה נותנו לו, ועל כן יכול הוא לתתו לאחרים. מסיבה זו לא היה רוצה בשום אופן שימשהוהו, וכך היה הוא נוהג לבשל לעצמו את מאכליו.

כל דבר שהיה קשור לקבלת תענוג, היה פורש ממנו. סבור היה שהאדם אינו נמצא כאן בעולם כדי לקבל, אלא כדי להשפיע. אם נתן לך הקב"ה - נתן לך, אבל להושיט את הידיים ליטול?! ולכן זכה הצדיק לקדושתו הנשגבה כנודע וכמפורסם.

מעשה

ואכן לגודל מדרגתו במידת הבטחון, היה הקב"ה מספק לו את כל צרכיו באופן ניסי. וכה סיפר הרה"ח רבי בן ציון קרינפיס ז"ל חסיד סקווירא שעלה מרוסיה לארץ ישראל והתשקע בבתי אורנשטיין: "ליל שישי אחד, בעודי ישן במיטתי, שמעתי בחלומי שמצווים אותי להביא נרות לביתו של הצדיק מזוועהיל.

בצהרי יום שישי הלכתי לקיים את מה שציווני, אך היות שכבר זקנתי וקשה היה לי ללכת עד לביתו של הצדיק בשכונת בית ישראל, לקחתי חבילת נרות והלכתי למקוה של בתי אורנשטיין. שם פגשתי את הבלן רבי פנחס אייזן וביקשתי ממנו שילך הוא במקומי להביא את הנרות לביתו של הצדיק מזוועהיל. הבלן אמר לי שאינו יכול כי הוא צריך לגבות תשלום מן הנכנסים למקוה. אמרתי לו שאחליפנו, וכך נשארתי אני לעמוד במקומו, והוא הלך עם הנרות אל הצדיק מזוועהיל.

כשפתח ר' פנחס את דלת ביתו של הצדיק, ראה אותו יושב ליד השולחן, כשאשתו הרבנית יושבת על המטה ומתלוננת באזניו: "אינך דואג לכלום! אפילו נרות לא דאגת! אמור לי היכן בכל העולם נמצא יהודי שאינו דואג לנרות שבת!" מיד הניח ר' פנחס את חבילת הנרות על השולחן...

הבנה למעשה

אז פנה הצדיק אל הרבנית בשלוות נפש ואמר: "אמרתי לך שכאשר נצטרך, הקב"ה יספק לנו..."
בינו זאת...

טוב לי תורת פיך...

בימים אלו עת אנו מתכוננים בעוז וחדווה לקבלת התורה, וכל אחד מחפש ברוח ונפש להתכונן כראוי לקראת באת יום קדוש זה.

כ-70 שיעורים נפלאים בענייני תורה וקבלתה יסייעו בדרך העולה בית ה'!
טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון': 073.295.1337

לגישה ישירה לתיקית 'תורה' לחצו מיד בכניסתכם למערכת * ולאחמ"כ: 111 143.

קול הבינני א"י - 072.257.7726 | ארה"ב - 718.686.8300
ברטניה - 0204.586.2115 | בלגיה - 03.300.0223

לרזומות והצעות שיעור וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
לתיקית המרכזית: info@machonhavineil.com | שירות למכון 'בינני' בדוא"ל: info@machonhavineil.com | 60263@gmail.com

יעמדו על הברכה על אשר נדב לכם להרים תרומת קודש למען הפצת הגליון

ידידנו הר"ר אהרן פוטש שליט"א
להודות ולהלל על כל הטובות אותן ולחזק ולהתחזק באמונה ובטחון בו יתברך

לע"נ האשה הצעירה הצנועה והחשובה מרת חיה בריזל ע"ה
אשת הר"ר אלימלך שליט"א
בן הר"ר עמרם שליט"א
בת בלחט"א הר"ר בנימין פרידמן שליט"א
נלב"ע י"ד אייר האי שתא ת.נ.צ.ב.ה

ידידנו הר"ר שלמה דוד גרינפלד שליט"א
לישועה והצלחה בכל העניינים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא בבטחון בו יתברך